

OUTO LINTU

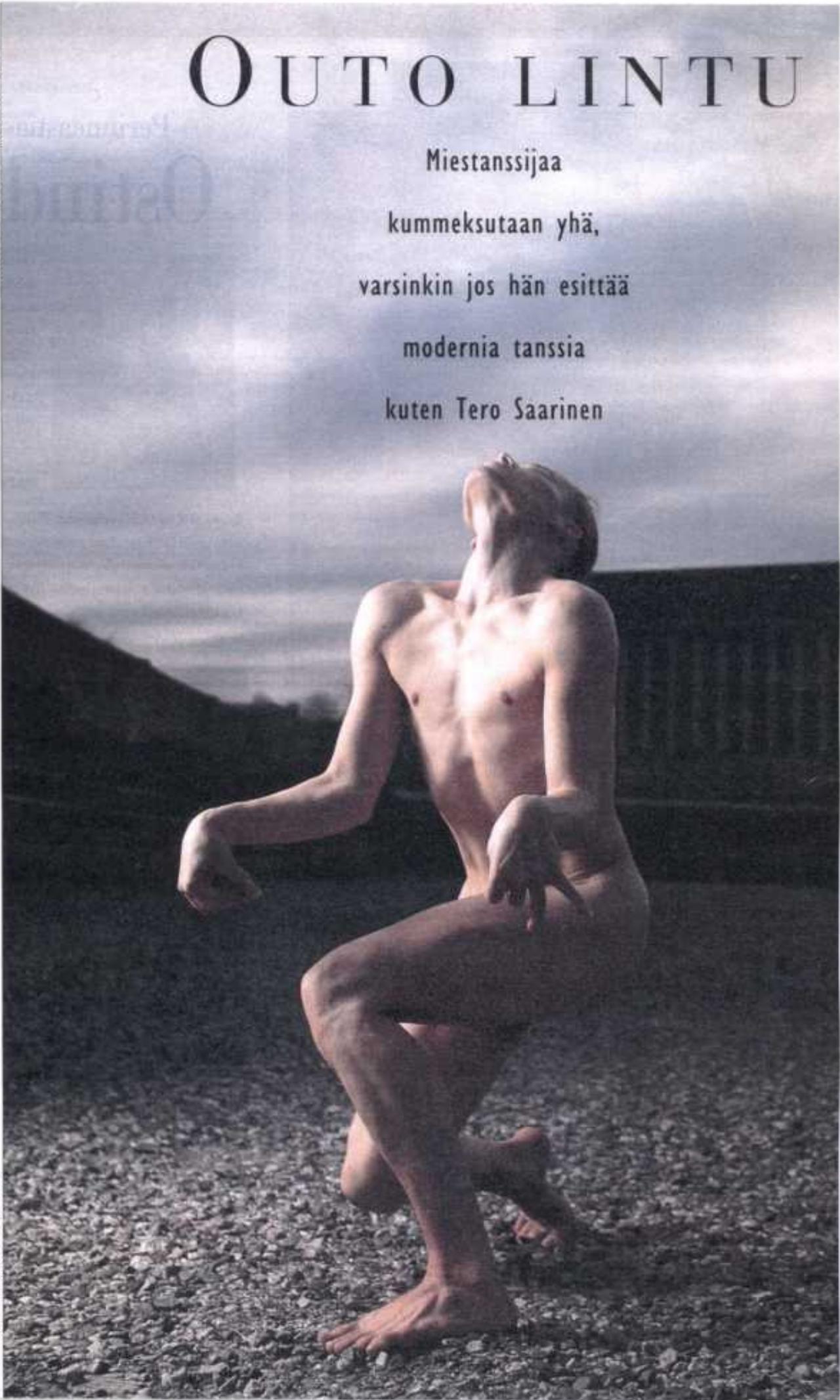
Miestanssijaa

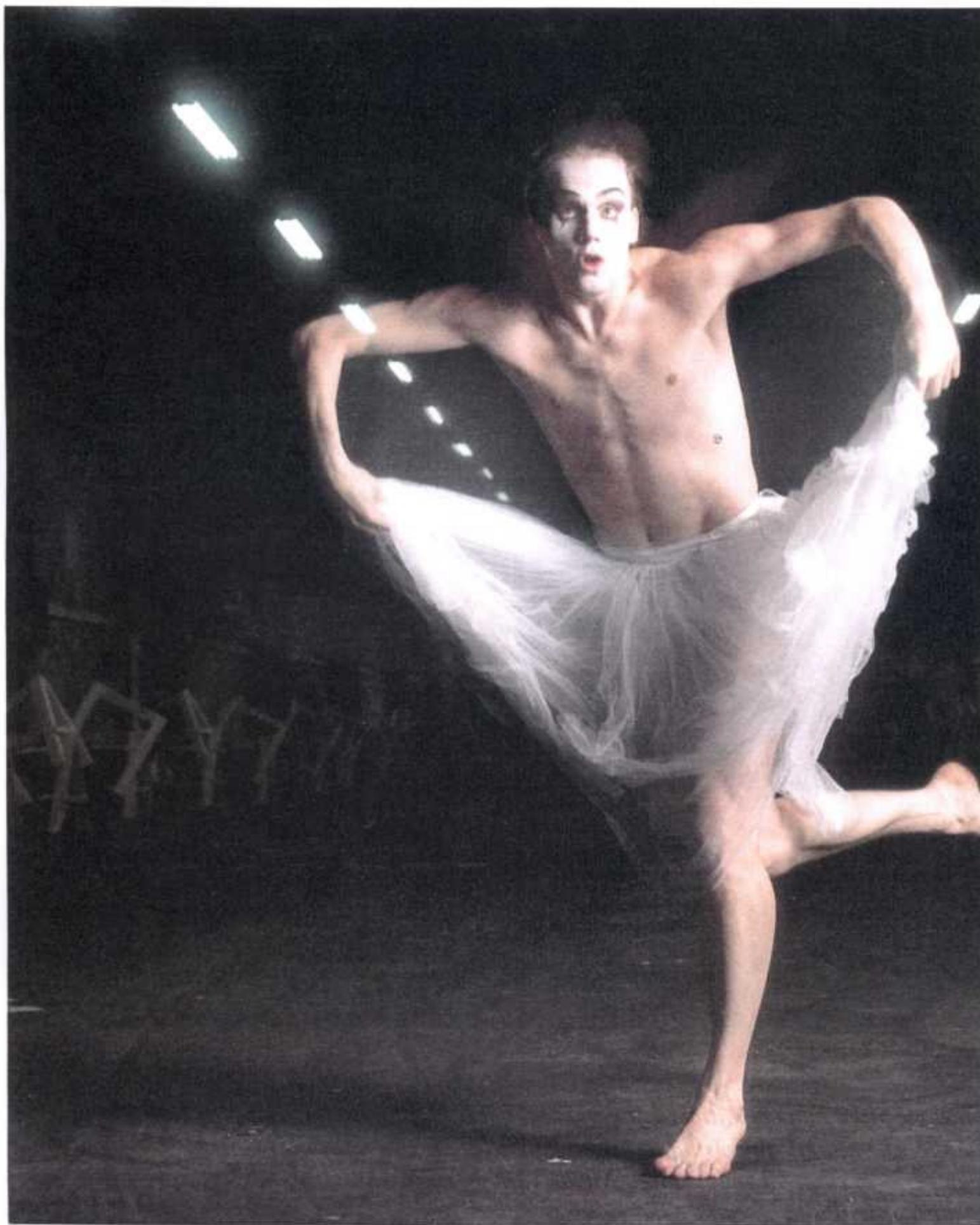
kummeksutaan yhä,

varsinkin jos hän esittää

modernia tanssia

kuten Tero Saarinen

LUOVA

LEVOTTOMUUS

Tanssija Tero Saarinen jätti paikkansa Kansallisbaletissa ja lähti Nepaliin ja Japaniin etsimään omaa tietään. Taiteilijana hän on kulkenut kauas baletin maailmasta, mutta tekee töitä vanhassa oopperassa koreografina. Saarisen Vajonneet saa kantaesityksensä ensi viikolla.

Tanssin nuori polvi kyseenalaistaa ja etsii, pitää tanssin kentän jatkuvassa liikkeessä. Tero Saarinen, 28, tunsi Kansallisbaletissa olonsa turvallisiksi ja vakiintuneeksi, mutta mieltä kulvoi levottomuus. Baletin univormu alkoi kiristää. Saarinen päätteli, että oli aika panna reppu selkään ja lähteä nostelemään.

Samoin kuin tanssissa tasapainolla ei ole taiteellista merkitystä, ellei sitä rikota, ei tasapainoisessa elämässäkään ole särmää. Tunne on seurannut Saarina lapsuudesta.

"Nautin lapsena ulkoilmasta ja toivoin salaa, että se aiheuttaisi sekasortoa. Tai kun tulin kipeäksi, minusta tuntui hyvältä, että elämä horjahti vähän pois raiteiltaan."

"Nyt olen samassa tilanteessa. En nauti kuukausipalkkaa, eikä minulla ole paljon töitäkään tiedossa tällä hetkellä", Tero Saarinen sanoo.

Hän on virkavapaalla Kansallisbaletista, jossa hän ehti tanssia kuusi vuotta. Sinä aikana hän nousi vanhemman virkaveljen Tommi Kirin rinnalle yleisösuosikiksi.

Saarinen on vuoden tauon jälkeen taas töissä vanhassa oopperassa, tällä kertaa koreografina. Ensimmäinen koreografia Kansallisbaletin tanssijoille saa kantaesityksensä toukokuun 6. päivänä.

Teos *Vajonneet* sai alkunsa unesta, jonka Saarinen näki vaelluksellaan Nepalissa viime keväänä. Hän sai unessa oudon, mutta merkittävän viestin: "Hukkunut tyttö jatkaa tanssimista." Myöhemmin hänen mieleensä tuli Shakespearen Ofelian hahmo, josta on jäänyt muistumia teokseen. Siinä on vain yksi naisrooli, jonka tanssii Anu Sistonen, ja kuusi miestä. Äänimaailma koostuu puolalaisen nykysaveltäjän Henryk Goreckin kamarimusiikkiteoksesta *Lerchenmusik* ja kyttyräselkäväläiden vedenalaisista äänistä.

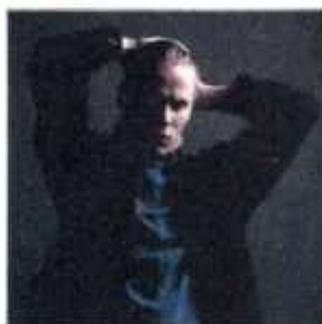
Nepalin matkan jälkeen tekemässään sooloteoksessa *Takana* Saarinen oli jo irtisanoutunut baletin maailmasta. Teoksessa ei ollut perinteistä miellyttävyyttä, vaan se oli yksinkertainen ja ankaran rituaalinen. Soolo henki suurta muutosta ja kasvatti yleisön odotuksia.

"Kun onnistuu, paineet kasvavat rajusti. Koreografin pitäisi kuitenkin us-

Tero Saarinen
tanssii
Jorma Uotisen
tekemää
sooloa "B12".

Täällä täytyy miestanssijan aina selitellä

koa vain intuitioonsa eikä ajatella, mitä häneltä odotetaan”, Tero Saarinen uskoo.

”Suomessa miestanssijan pitää jatkuvasti selitellä ja puolustella uravalintaansa. Asiassa miesten tanssi kuuluu traditioon. Sillä on ollut itseoikeutettu asema vuosituhansia.”

”Klassisessa länsimaisessa baletissa vaihtoehdot ovat vähissä, sillä miesroolien skaala on suppea: mies on joko prinssi tai nari, joskus demoni. Prinsin imagoon kuuluvat pehmeys ja herkkyys. Sen vuoksi prinssin esittäjiä ei ole pidetty oikein miehinäkään.”

Ei ihme, että miehet näkevät miestanssijassa yhä kummajaisen – ainakin ne miehet, joille homouden pelko on miehisyyden alku.

Heidän mielikuvansa on luultavasti lähellä rylihameessa hypähtelevää androgynyä hahmoa, jota Saarinen esittää **Jorma Uotisen** hänelle tekemässä soolossa B12.

Uotinen teki loisteliaan soolon Saariselle 1988 Pariisin tanssikilpailuun. Se toi hänelle voiton modernin tanssin sarjassa. Soolo on siitä lähtien kulkenut mukana. Taannoin Saarinen esitti sitä Milanossa nykytanssin gaalanäytännöissä.

”Sooloa tanssiessani minun ei ole tarvinnut miettiä, esitänkö miestä vai naista. Siinä saan panna peliin koko tunneskaalani. Balettirooleissa en voinut olla aidosti ihminen, ja siksi minulle jäi aina tyytymätön olo. Onnistunut piruutti ei riittänyt.”

Saarista oli pitkään kiinnostanut japanilaisen taiteen niukka ilmaisu niin tanssissa kuin muissakin esittävässä taiteissa. Hän halusi lähteä ottamaan siitä selvää ja matkusti viime syksynä puoleksi vuodeksi Tokioon.

Saarinen alkoi opiskella perinteistä

kabukia ja modernia *butoa*. Hän yllättyi japanilaisista lähtökohdista ja puhe- tavasta. Ne olivat tyystin toisenlaiset kuin länsimaisessa balettiluokassa, jossa opettajat pyrkivät nujertamaan oppilaan kyvyn ajatella itsenäisesti.

Japanin suurin elävä butotaiteilija **Kazuo Ohno**, 86, opetti kotonaan Yokohamassa, jossa neljä sukupolvea asuu samaa taloa.

”Ohno säteilee vahvaa energiaa. Vaikka hän on iäkäs, hän esiintyy yhä poikansa kanssa.”

Kazuo Ohno ei ottanut maksua tunteistaan, mutta oppilaat saivat laittaa rahaa eteisessä olevaan pahvilaatik- koon. Tunnin jälkeen rouva Ohno kera- si rahat laatikosta ja lähti kori käsi- varrella torille ostamaan oppilaille syö- tävää.

”Kazuo Ohno elää niin kuin opettaa. Hän puhui meille elämän kunnioittami- sesta, esi-isistä, jotka ovat eläneet mei- tä varten, puista ja kukista, intuition merkityksestä.”

”Joka oppitunnilla oli teema. Se saat- toi olla esimerkiksi susi. Ohnolle ei kelvannut, että teimme imitaatioita. Meidän piti kuunnella itseämme ja löy- tää liike, jonka mielikuva tuotti. Ohno teetti myös primaaliterapiaa muistutta- via tehtäviä, joissa yritettiin päästä koh- tu- ja syntymäkokemuksiin.”

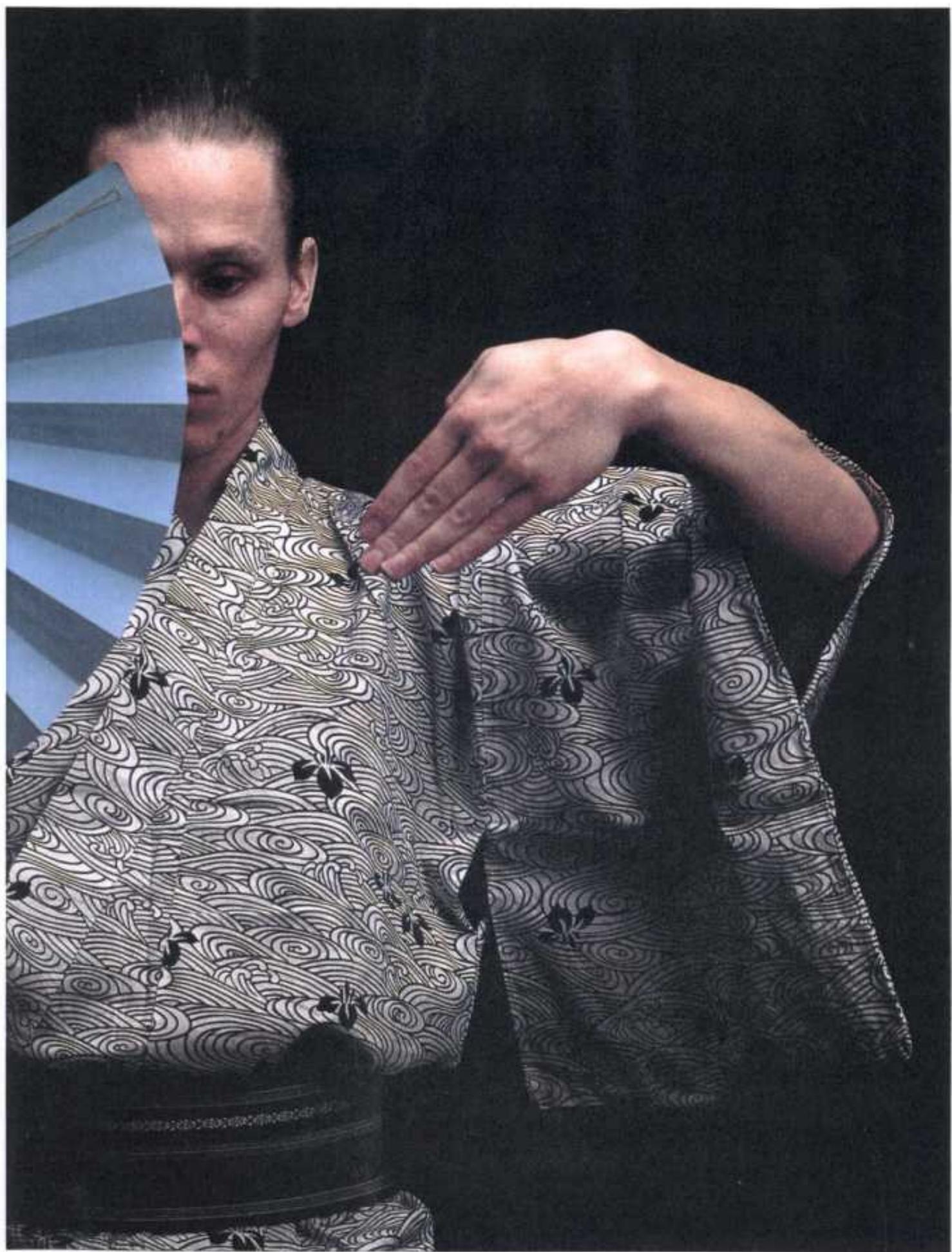
Butossa ilmaistun sisäistä mielikuvia keholla. Laji tuntuu olevan läheinen suomalaisille, koska monet tanssijat ovat kiinnostuneet siitä. Rosoisuutensa ja luonnonläheisyytensä vuoksi buto ehkä yhdistää japanilaisia ja suomalai- sia.

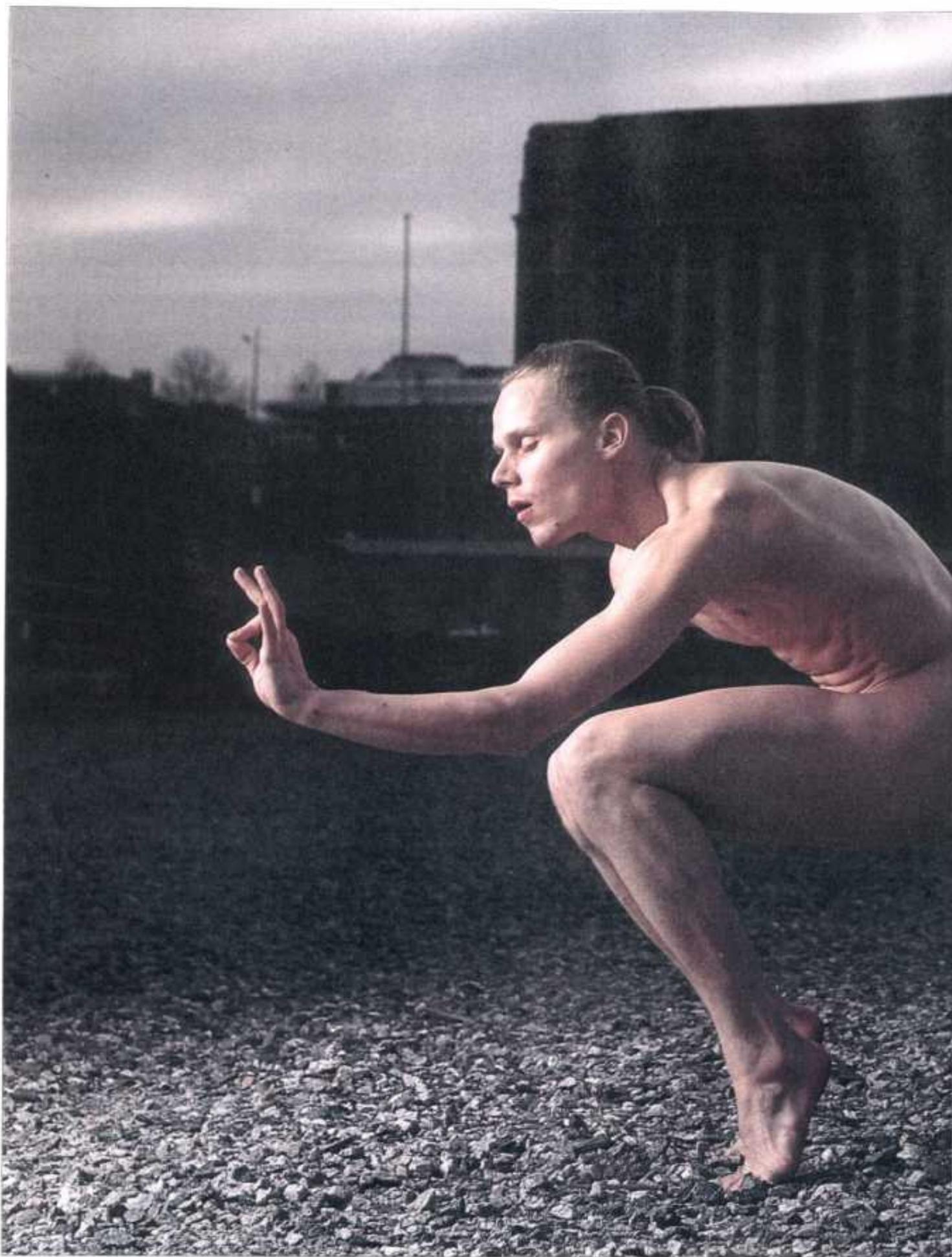
Perinteinen kabuki taas on vanhaa, hienoa teatterityyliä, jossa jokainen asento ja liike hiotaan millimetrin tark- kuudella.

Kabukikoulurhin ei yleensä oteta ul- komaalaisia, mutta Tero Saarinen sai

Kabukissa
jokainen
viuhkan
asento
on tarkoin
hiottu.

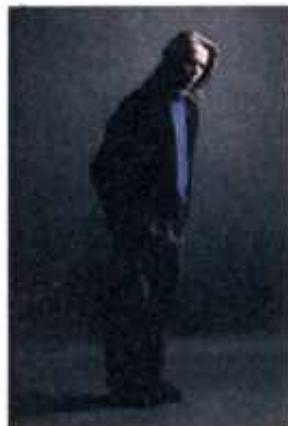

asiassa taide on suurempi kuin taiteilija

poikkeuslavan annettuaan ensin opettajalleen **Yoko Fujimalle** näytön taidoistaan.

"Tunneilla kävi myös naisoppilaita, mutta he eivät pääse näyttämölle – ainakaan vielä."

Alkuperäisessä kabukissa naiset näyttelivät naisrooleja, mutta "moraalisista syistä" naisten esiintyminen kiellettiin 1600-luvulla. Silloisesta tavasta on tullut traditio. Miehet esittävät naisrooleja, joita kutsutaan nimellä *onnagata*.

Tero Saarinen harjoitteli myös näitä rooleja varten tehtyjä tansseja. Kukkamaisen sirouden, pienten eleiden ja viuhkantarkkojen nyanssien oppiminen oli vaikeaa.

Tero Saarinen kutsuu Japanin-matkaansa "egontappamistripiksi". Seisoessaan kadunkulmassa, massan velloessa ympärillään hän alkoi miettiä kosmisia kysymyksiä – kuten "onko millään mitään merkitystä" ja "mikä on elämän tarkoitus".

"Tunsin olevani täydellinen *nobody*. En ole missään kokenut niin täydellistä yksinäisyyttä. Minuun iski primitiivi-reaktio. Mieleni teki mennä keskelle tungosta huutamaan: Hei te kaikki siellä! Mä oon mielettömän hyvä tanssija!"

Saarinen kohtasi äärimmäisyyksien kulttuurin, jossa törmäivät shintolainen luonnon kunnioitus ja moderni teknologia, vahva kulttuuritraditio ja amerikkalaisuuden ihailu.

"Minun on vaikea kuvitella, että vanha japanilainen perinne olisi vaarassa länsimaisuuden ihailun takia". Saarinen epäilee: "Se on niin vahva osa jokapäiväistä elämää."

"Sitä paitsi traditiot vaajivat ihmiset ovat niin fanaattisesti asialleen omistau-

tuneita, että ainakin teatteri- ja musiikkiperinne tulevat säilymään."

Saarinen ihailee aasialaisten filosofista suhtautumista itseensä: taiteilijat eivät pidä itseään suurina neroina, vaan he kokevat olevansa jonkin itseään suuremman voiman välikappaleita. Taide on suurempi asia kuin taiteilija – päinvastoin kuin neromyytin hallitsemassa länsikulttuurissa.

"Länsimainen egokeskeisyys on häiritsevää. On turmelevaa keskittyä yksinomaan egon pönkittämiseen keinotulla millä hyvänsä, kuten poliitikot tekevät."

"Moni ihminen luulee olevansa olemassa vain silloin, kun hän on jatkuvasti julkisuudessa: näin, siis olen; ostan, siis olen; myyn (itseni), siis olen."

"Minulle julkisuus on ok, jos se liittyy työhöni. On epämiellyttävää, jos se luisuu julkisen minän rajojen yli."

Ensi syksynä saatamme lukea iltapäivälehtien lööpeistä: "Suomalainen tanssija sirkuksen tähdeksi." Saarinen sai nimittäin Milanossa työtarjouksen kiertävältä kansainväliseltä sirkus-seurueelta. Seurueen johtaja lupasi kouluttaa Saarisesta trapetsitaiteilijan tai taitoratsastajan.

"Tarjous on täyttä totta". Saarinen vakuuttaa. "Sirkuksen ryhmä esitti trapetsikoreografiaa samoissa näytännöissä, joissa minä tanssin B12:ta."

"Ja onhan minun otettava vastaan töitä ja ansaittava rahaa", hän sanoo ikkikurisesti, "sillä seuraavaksi haluan lähteä Afrikkaan tutustumaan afrikkalaiseen tanssiin."

Auli Räsänen on tanssi- ja musiikkitoimittaja, joka avustaa säännöllisesti Helsingin Sanomia.

Butossa
ilmaistaan
sisäisiä
mielikuvia
keholla.